

Did an Aramean Really Try to Destroy My Father?

Marty Lockshin

Torah in Motion, Nisan 5783

Devarim 26 (Hebrew and JPS)

וְהָיָה כִּי-תָבוֹא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לָךְ נַחֲלָה וַיִּרְשָׁתָהּ וַיֵּשְׁבֶתָ בָּהּ: וְלָקַחְתָּ
מִמֶּנּוּ מֵאֲשֵׁי תְבִיאָה כָּל-פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא
מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמְתָהּ
בַּטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'
אֱלֹהֶיךָ לְשִׁכְן שְׁמוֹ שָׁם: וּבָאתָ אֶל-הַכֹּהֵן
אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הַהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי-בָאתִי
אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאֲבוֹתֵינוּ לָתֵת
לָנוּ: וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהֵנִיחוֹ לִפְנֵי
מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ:

When you enter the land that the LORD your God is giving you as a heritage, and you possess it and settle in it, you shall take some of every first fruit of the soil, which you harvest from the land that the LORD your God is giving you, put it in a basket and go to the place where the LORD your God will choose to establish His name. You shall go to the priest in charge at that time and say to him, "I acknowledge this day before the LORD your God that I have entered the land that the LORD swore to our fathers to assign us." The priest shall take the basket from your hand and set it down in front of the altar of the LORD your God.

Devarim 26 (continued)

וְעַנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָיו ה' אֱ-לֹהֶיךָ אֲרָמִי
אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיְגַר שָׁם בְּמִתֵּי
מֵעָט וַיְהִי-שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצּוֹם וְרַב: וַיִּרְעוּ
אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה
קָשָׁה: וַנִּצְעַק אֶל-ה' אֱ-לֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
וַיִּשְׁמַע ה' אֶת-קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת-עֲנִינוּ
וְאֶת-עֲמָלָנוּ וְאֶת-לַחֲצָנוּ: וַיּוֹצֵאנוּ ה'
מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזַרְע נְטוּיָה וּבְמִרְא
גָּדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתִּיּוֹת: וַיְבִאנוּ
אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ
הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ: וְעַתָּה הִנֵּה
הֵבִאתִי אֶת-רֵאשִׁית פְּרִי הָאָדָמָה
אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִּי ה'

You shall then recite as follows before the LORD your God: “אֲרָמִי אֲבֹד אָבִי. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation. The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us. We cried to the LORD, the God of our fathers, and the LORD heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression. The LORD freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents. He brought us to this place and gave us this land, a land flowing with milk and honey. Wherefore I now bring the first fruits of the soil which You, O LORD, have given me.”

Context of *Arami oved*

Persecution
and
freedom?

Land and no
land?

Haggadah (translation by Nahum Glatzer)

. . . שְׁלֹא אֶחָד בְּלָבָד עָמַד עָלֵינוּ
לְכַלּוֹתֵנוּ, אֲלָא שְׁבַכְל דּוֹר וְדוֹר
עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהִקְדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם. צֵא וּלְמַד
מֵה בִקְשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת
לְיַעֲקֹב אָבִינוּ: שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר
אֲלָא עַל הַזְּכָרִים, וְלְבֵן בִּקְשׁ
לַעֲקֹר אֶת־הַכֹּל. שְׁנֵאמַר: "אֲרָמִי
אֶבֶד אָבִי, וַיֵּרֵד מִצְרַיִם..."

. . . For it was not one man only who stood up against us to destroy us. In every generation they stand up against us to destroy us. But the Holy One, Blessed be He, saves us from their hand. Go forth and learn what Laban, the Aramean, sought to do to Jacob, our father. While Pharaoh decreed death only for the male children, Laban sought to uproot all. For it is said, "**An Aramean would have destroyed my father**, and he went down to Egypt . . ."

Septuagint, Vulgate and Onkelos

Συρίαν ἀπέβαλεν ὁ πατήρ μου καὶ
κατέβη εἰς Αἴγυπτον

My father abandoned Syria and
went down to Egypt

Syrus persequatur patrem
meum qui descendit in Aegyptum

The Syrian pursued my father,
who went down into Egypt

לָבָן אֲרַמֶּאִי בָּעָא לְאַבְדָּא יְתֵ אַבְא

Laban the Aramean sought to
destroy my father

Rashi (1040-1105)

ארמי אבד אבי - מזכיר חסדי
המקום ארמי אובד אבי, לבן
בקש לעקור את הכל, כשרדף
אחר יעקב. . . .

ירד מצרימה - ועוד אחרים
באו עלינו לכלותנו, שאחרי זאת
ירד יעקב למצרים:

An Aramean [sought to] destroy my
forefather: [The declarer] mentions
[here] God's kind deeds [by
stating]: "An Aramean [sought to]
destroy my forefather." That is,
Laban, when he pursued Jacob,
sought to uproot [i.e., annihilate] all .

..

"[who then] went down to Egypt":
And [apart from Laban,] still others
came upon us to annihilate us, for
after this, Jacob went down to Egypt

Rashbam (c. 1080-c. 1165)

ארמי אובד אבי – אבי אברהם ארמי
היה, אובד וגולה מארץ ארם,
כדכתיב: לך לך מארץ (בראשית
י"ב א'), . . . לשון אובד ותועה אחד
הם כאדם הגולה, כדכתיב: תעיתי
כשה אובד (תהלים קי"ט קע"ו) . . .
כלומר: מארץ נכריה באו אבותינו
לארץ הזאת, ונתנה הקב"ה לנו.

My father, Abraham, was an Aramean, who wandered as an exile from the land of Aram. So it is written [that God said to Abraham] (Gen 12:1) "Go forth from your native land" . . . The verbs אובד and תועה are both used to refer to a person who has gone into exile. So it is written (Ps 119:176), "I have strayed (תעיתי) like a lost (אובד) sheep." . . . In other words, [verse 5 means that] our forefathers came to this land from a foreign country, and God was the one who gave it to us [despite the fact that it is not our ancestral land].

Abraham ibn Ezra (1092-1167)

מלת אובד מהפעלים שאינם
יוצאים, ואילו היה ארמי על לבן,
היה הכתוב אומר מאביד או
מאבד. ועוד, מה טעם לאמר 'לבן
בקש להאביד אבי', וירד
מצרימה? ולבן לא סבב לרדת
אל מצרים. והקרוב, שארמי הוא
יעקב. כאילו אמר הכתוב: כאשר
היה אבי בארם, היה אובד

The verb *oved* is an intransitive verb. If the “Aramean” in this verse were Laban, then the verse should have used the verb *ma’avid* or *me’abbed*. Furthermore, why would the verse say, “Laban tried to destroy my father, so he went to Egypt,” when Laban did not cause Jacob to go to Egypt? The likely explanation is that the “Aramean” is Jacob. It is as if the verse says, “when my father was in Aram, he was lost.”

R. Eliyyahu Mizrahi (1455-1525)

... ויהיה אובד לפי זה פועל יוצא, כאילו
אמר "ארמי מאבד אבי"

והחכם ראב"ע טען ואמר מלת אובד אינה מן
הפעלים היוצאים... וכן כתב גם רד"ק...

והוכרחו לפרש ארמי על יעקב אבינו, ונקרא
כן לפי שגר בארם ונקרא אובד כי בצער
גדול היה שם...

אבל חכמינו ז"ל העתיקו על פי קבלתם
האמיתית איש מפי איש עד משה רבינו עליו
השלום מפי הגבורה ש"ארמי" הוא לבן
וש"אובד" הוא יוצא...

... Accordingly אובד is a transitive verb; it's as if
ארמי מאבד אבי were written

Ibn Ezra disputed this, claiming that אובד could
not be a transitive verb... Radak (1160-1235)
wrote similarly...

Accordingly, they had to explain that the phrase
refers to Jacob, who was called an Aramean
because he lived in Aram, and that אובד refers
to the great difficulty of his life there.

... However, our Sages, of blessed memory,
passed on their true tradition from one person
to another, tracing itself back to Moses our
rabbi, of blessed memory [who heard] from
God's mouth that the "Aramean" was Laban,
and that אובד is a transitive verb.

R. Eliyyahu Mizrahi (cont.)

והנה הרד"ק כתב בהקדמתו
בחלק הדקדוק "והיום גלו
אבותינו בארץ לא להם בין
העמים הם וילמדו לשונם וישכחו
לשון הקודש ולא נשאר בידינו רק
מה שנשאר בידינו עשרים
וארבעה ספרים שבידינו ומילין
מועטין בדברי המשנה"

. . . Radak wrote in the introduction [to his *Sefer Mikhlol*], in the section on grammar: "[The situation] today [is,] because our ancestors were exiled to a land that was not theirs, and they lived among other nations, they learned those languages and they forgot the Holy Language. So, all we have left [of classical Hebrew] is the twenty-four books [of the Bible] and a few more words in the Mishnah."

R. Eliyyahu Mizrahi (cont.)

שהורה בזה שנפסדו ממנו כמה וכמה
ספרים חוץ מהכ"ד ספרים שבידינו

ודברי המשנה שאצלינו היום הם
כדברי המקרא בעצמם, מפני שחכמי
המשנה קבלו הלשון מפי הספרים
הראשונים שהיו טרם גלותנו ונפסדו
ממנו . . .

Thus, he taught us that many more books other than the twenty-four [books of the Bible] that we have were lost.

We should relate to the words of the Mishnah as equivalent to biblical Hebrew. The sages of the Mishnah received their knowledge of the language from the books that preceded them, books from before we went into exile, books that we no longer have . . .

Three questions

1. Did Laban really want to “uproot everything”?

2. What do the words ארמי אובד אבי really mean?

3. Is it reasonable, on the peshat level, to read the story of Laban and the story of Pharaoh as stories about antisemitism?

Question 1:

Did Laban really want to “uproot everything”?

וַיִּבֹא אֶל-לָבָן הָאֲרָמִי
בַחֲלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְׁמַר לְךָ
פֶּן-תִּדְבֹר עִם-יַעֲקֹב מְטוֹב
עַד-רָע:

יִשְׁ-לֹאֵל יָדַי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע
וְאֶל-לֵהי אֲבִיכֶם אֲמַשׁ | אֲמַר אֵלַי..
וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל-יַעֲקֹב הַבָּנוֹת
בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכָל
אֲשֶׁר-אַתָּה רֹאֶה לִי-הוּא

God appeared to Laban the Aramean in a dream by night and said to him, “Beware of attempting anything with Jacob, good or bad.”

I have it in my power to do you harm; but the God of your father said to me last night . . .

Laban spoke up and said to Jacob, “The daughters are my daughters, the children are my children, and the flocks are my flocks; all that you see is mine. . . .”

Question 2:

What do the words ארמי
אובד אבי really mean?

Rashi, Haggadah, and
Mizrachi

vs.

Rashbam, ibn Ezra, and
Radak

Question 3: Antisemitism?

Another lecture....

But if anyone wants to read:

<https://www.thetorah.com/article/esau-hates-jacob-but-is-antisemitism-a-halakha>

or

https://www.academia.edu/44820448/Sinat_Yisrael_Hatred_of_Jews

Mishnah Pesahim 10:4

מֵתְחִיל בְּגִנוֹת וּמְסִיִּים
בְּשִׁבְחָם,

וְדוֹרֵשׁ מֵאַרְמֵי אוֹבֵד
אָבִי, עַד שֶׁיִּגְמַר כָּל
הַפְּרָשָׁה כְּלָהּ

He begins with [the Jewish people's] shame and concludes with their glory.

And he expounds from the passage: “An Aramean tried to destroy my father”, until he concludes [explaining] the entire section.

Talmud Pesahim 116a

מאי בגנות? What is the “shame”?

רב אמר: מתחילה עובדי
עבודת גלולים היו
אבותינו. Rav said: “Our
forefathers were
originally idolaters.”

ושמואל אמר: עבדים
היינו. Shmuel said: “We were
slaves . . .”

Sotah 32b

תניא, רשב"י אומר: אדם אומר
שבחו בקול נמוך, וגנותו - בקול
רם;

שבחו בקול נמוך - מן וידוי
המעשר,

גנותו בקול רם - ממקרא ביכורים.

It was taught: Rabbi Shimon bar Yohai said that people should speak about their own glory [only] in an undertone, but about their own shame in a loud voice.

“Glory in an undertone”: the *viddui maaser* recitation.

“Their own shame in a loud voice”: the *bikkurim* recitation.

Rashi on Sotah 32b

וגנותו - כגון ארמי
אובד אבי היינו גנותו
שמתודין שאביהן לבן
הארמי היה רשע

Their own shame: refers to the line ארמי אובד אבי. It is their shame, as they are thus admitting that evil Laban the Aramean was their forefather.